

Oplossing voor meeuwenoverlast

Je kunt er de klok op gelijk zetten: ieder jaar in de zomer haalt overlast door meeuwen (Zilvermeeuw (*Larus argentatus*) en Kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*)) ergens in Nederland de pers en politiek. Afgelopen jaar was dat onder meer in Alkmaar. Wat is hier aan de hand en hoe is dit te voorkomen?

Meeuwenoverlast is een ingewikkeld vraagstuk waar veel misverstanden over bestaan. In diverse gemeenten zijn er jaarlijks terugkerende klachten over overlast. Deze overlast kan lokaal heel hinderlijk zijn – geluid, mest, duikvluchten – met name in het zomerseizoen wanneer veel mensen buiten zijn. De vogels zijn echter wettelijk beschermd en met name de Zilvermeeuw is een soort die zowel in Nederland als Europees hard in aantal achteruit gaat. Een duurzame oplossing is dus noodzakelijk. Bij het zoeken naar een oplossing wordt door gemeenten vaak een begrijpelijke denkfout gemaakt. Verondersteld wordt dat de overlast kan worden aangepakt door het aanpakken van dakbroedende meeuwen. Onderzoek heeft aangetoond dat dit niet het geval is. Sterker nog, omdat veel meeuwen trekvogels zijn, duiken zelfs meeuwen uit Noord- en Oost-Europa – de verste uit Rusland – op in onze steden op zoek naar voedsel (data N. Huig & R. van Oosterroom). Zo blijkt het dat het ieder seizoen om andere meeuwen gaat. Er is feitelijk sprake van een tweeledig probleem. Enerzijds zijn er de foeragerende meeuwen in de buurt van dorpen en steden, anderzijds de (schijn)aanvalen van dakbroedende, adulte meeuwen die hun jongen beschermen. Daar moet rekening mee worden gehouden bij het bestrijden van de overlast. Een goede aanpak dient dus aan het lokale probleem te worden gekoppeld om effectief te zijn.

Foerageren of broeden

Door kleurrijndonderzoek aan Zilver- en Kleine mantelmeeuwen in steden dat sinds vijf jaar wordt uitgevoerd (hoofdzakelijk in Den Haag, maar ook in Breda, Katwijk en Rotterdam) is duidelijk

geworden dat meeuwen die in steden foerageren niet altijd in deze steden broeden. Om te eten leggen de meeuwen (soms grote) afstanden af. Een enkele reis van 100 kilometer is daarbij geen uitzondering. Dit betekent dat als dakbroeders in een gemeente worden bestreden, meeuwen van elders kunnen blijven komen om het aanwezige voedselaanbod te benutten. Het kleurrijndonderzoek geeft hier diverse mooie voorbeelden van. Zo hebben

wij aangetoond dat diverse meeuwen (zowel Zilvermeeuwen als Kleine mantelmeeuwen) die broeden in het havengebied van Rotterdam komen eten in Den Haag (Huig et al., 2016).

Illustratief hiervoor is ook een broedende Zilvermeeuw uit Katwijk die in Den Haag foerageert en daarbij ook de viswinkel van Simonis op de boulevard van Scheveningen bezoekt. In de kuikenperiode is meer voedsel nodig om de jongen te voorzien. Hierdoor ontstaat een tijdelijke piek in de foeragedruk die gedeeltelijk samenvalt met het terrasjesseizoen. Hét recept dus voor de meeuwenoverlast.

Op basis van deze kennis kan worden voorzien dat het behandelen van nesten op daken de overlast op de kaasmarkt in Alkmaar en op de terrasjes in de binnenstad niet zal verminderen. De aanpak dient meer bij de bron te gebeuren. Het minder toegankelijk maken van voedsel is een andere, veel effectievere en bovendien duurzamere oplossing, mits rekening wordt gehouden met de ecologie en het gedrag van de meeuwen.

Meeuwen zijn opportunistische foeragerders met een goed geheugen. Het opportunistische gedrag is de reden dat

zij afkomen op veel verschillende voedselbronnen, waaronder de eerder genoemde kaasmarkt, maar ook vuilnis en voedselresten rondom terrasjes. Door hun goede geheugen weten ze precies waar ze eerder succesvol zijn geweest en blijven ze naar die plekken terugkeren. Eerdere studies (Huig et al., 2016, database R.-J. Buijs) toonden aan dat zij bijvoorbeeld weten op welke vaste dag in de week en in welke wijk het vuilnis wordt opgehaald. Een meeuw die één keer een patatje heeft gekregen, onthoudt dat de friteskraam een voedselbron is.

Helaas worden meeuwen die zich tegoed doen aan voedselresten door veel mensen beschouwd als een leuk kiekje. Door deze houding van mensen raakt de meeuw niet ontmoedigd om hier voedsel te zoeken. Ook het sneller afruimen of een deksel over de borden plaatsen zou in deze situatie effectief zijn (foto: Scheveningen, 31 juli 2016, Ronald van Oosterroom).

Mededelingen

Oplossingen

Een eerste stap in de beperking van overlast is dus zorgen dat meeuwen op ongewenste locaties niet succesvol zijn, zodat ze deze locaties minder met voedsel gaan associëren. Hierbij is het instellen en handhaven van een (lokaal) voerverbod belangrijk. De handhaving hierop dient streng te zijn om effect te hebben. Het invoeren van een voerverbod in de hele gemeente stuit op verzet bij veel inwoners, maar is ook niet noodzakelijk als overlast pleksgewijs bestreden wordt.

Op het feit dat meeuwen zichtjagers zijn, kan worden ingespeeld door uitkijkpunten met zicht op voedsel ongeschikt te maken. Iets dat op veel manieren kan gebeuren. Daarnaast is de zichtbaarheid van voedsel eenvoudig te verkleinen door bijvoorbeeld terrastafels sneller af te ruimen of parasols te plaatsen. Bovendien kunnen vuilniszakken in afgesloten containers (eventueel ondergronds) worden gooid in plaats van aan de weg gezet.

Open ruimtes kunnen voor meeuwen onaantrekkelijk gemaakt worden door vluchtroutes (visueel) af te sluiten met bijvoorbeeld plantenbakken of bomen.

Dat deze preventieve benadering van het bestrijden van de overlast succesvol is, is onder meer gebleken in Den Haag en Leiden. Wijken waar ondergrondse vuilcontainers zijn geplaatst, ondervinden aanmerkelijk minder overlast dan daarvoor. Goed afsluitbare broodcontainers en het tijdig legen van vuilnisbakken zijn eveneens succesvolle maatregelen gebleken. Het consequent verminderen van voedselaanbod is wel noodzakelijk, omdat het probleem zich anders naar andere wijken verplaatst.

In situaties waar dakbroedende meeuwen voor overlast zorgen, betreft het meestal (schijn)aanvallen door adulte vogels die hun jongen beschermen. In veel gevallen kan deze overlast preventief worden aangepakt door middel van kleine aanpassingen aan de nestplaats zonder het broedsucces te beïnvloeden. Door bijvoorbeeld te voorkomen dat jongen in dakgoten of tuinen vallen, kunnen (schijn)aanvallen vaak al worden voorkomen.

Tenslotte kan overwogen worden om enkele plaatsen aan te wijzen waar meeuwen gedoogd worden. Denk aan een hoek in een stadspark met weinig overlastrisico. Op zulke 'gedoogplaatsen' kan het aanbieden van voedsel worden toegestaan en kunnen rust- en uitkijkpunten worden gecreëerd. Ook voor broedvogels kunnen 'gedoogplaatsen' worden aangewezen, welke eenvoudig kunnen worden ingericht op een manier die het overlastrisico minimaliseert.

Tot slot

Gezien de trend in populatiegrootte van met name de Zilvermeeuw in Nederland dient een duurzame en gedoseerde aanpak van de overlast in steden te worden nagestreefd. Op basis van kennis van het gedrag en de ecologie van de betrokken soorten is het goed mogelijk passende maatregelen te nemen voor de overlast in een bepaald gebied.

Ing. R.J. Buijs & N. Huig
Buijs Eco Consult B.V.
Philips van Dorpstraat 49
4698 RV Oud-Vossemeer
rjbuijs@buijsecoconsult.nl

Voor meer informatie over het onderzoek in Den Haag:

Huig, N., Buijs, R.-J. & E. Kleyheeg, 2016. Summer in the city: behaviour of large gulls visiting an urban area during the breeding season, *Bird Study* 63(2): 214-222.

Dit artikel kan worden opgevraagd bij de auteurs.

Vacatures

In verband met het aflopen van hun termijn is het bestuur van de Stichting De Levende Natuur op zoek naar een nieuwe:

Penningmeester (m/v)

en

Webmaster (m/v)

Voor inlichtingen kunt u terecht bij de voorzitter, Dr. Anton van Haperen, amm.vanhaperen@gmail.com of telefoonnummer 06-53649434.

Website beheeringrepen

Conservation Evidence is een organisatie van de Universiteit van Cambridge (UK) die ernaar streeft om de kennis omtrent zogenaamde 'evidence based' beheeringrepen te bundelen en vrij beschikbaar te maken. Op deze manier kunnen beheerders, beleidsmakers en wetenschappers sneller en gemakkelijker evalueren welke beheermethoden lijken te werken en welke niet (voor meer info: <http://www.conservationevidence.com/site/page?view=about>).

Zeezoogdierendag

Op **11 februari 2017** organiseert de werkgroep zeezoogdieren (WZZ) van de Zoogdierverseniging een lezingendag over zeezoogdieren in het Teylers Museum te Haarlem. De dag duurt van 10:00 tot 17:00.

Deelname is gratis, maar aanmelding is verplicht. Meer informatie: www.zoogdierverseniging.nl/zeezoogdieren-lezingendag.

Kopij

De laatste tijd signaleert de redactie een terugloop van aangeboden kopij. Het voordeel hiervan is echter dat snellere plaatsing van uw artikel mogelijk is. We informeren u graag via redactie@delevendenatuur.nl